

AIDAI

„Aidai“ yra dviejų laidų lietuvių kultūrinis ir informacinis leidinys. „Aidų“ žurnalas išeina kas dvi savaitės; „Aidų Dienos Informacija“ — kiekviena diena, išskyrus šventadienius, prieš pietus.
„Aidus“ leidžia — Spaudos Darbuotojų Kolektyvas. Vyr. Redaktorius — Dr. V. Bieliauskas. Dienos informacijos redaktoriai: Jonas Pauperas ir Balys Vyliu-
das. Adresas: München 27, Lamontstr. 21.

D I E N O S I N F O R M A C I J A

Münchenas Šeštadienis, 1946.VIII.3 d. /III metai/ Nr.178/215/

Iš Taikos Kongreso

Paryžius. Ketvirtasis Taikos Kongreso pilnatis posėdis įvyko ketvirtadienį. Olandijos ir Jugoslavijos atstovai kalbėjo apie bendruosius kongreso uždavinius. Olandijos atstovas pareiškė, kad mažosios tautos gerai žino, jog ypatinga atsakomybė už taiką tenka didžiosioms valstybėms. Tačiau tai nereikia, kad tik jos vienos gali žinoti, kas yra teisinga. Jugoslavijos atstovas pasisakė prieš 4 ministrų kompromisinį Triesto klausimo išsprendimą. Toliau ji pabrėžė, kad švelnumas galimas tik tada, kai priešas teisingai nubaudžiamas. Užpuolikai negali būti pasigailėjimo. Norvegijos atstovas pareiškė, kad tiems kraštams, kurie buvo užpulti, priešas privalo atlyginti. Geriau eso, kai didž. valstybės sutaria, tačiau mes tikimės, kad jos atsižvelgs į mažųjų valstybių pastabas.

Darbu tvarbos komisija priėmė kompromisinį Molotovo pasiūlymą. Pagal jo siūlymą, visos Kongrese dalyvaujančios tautos galės pateikti savo pastabas taikos sutarčių klausimais. Šis siūlymimas visais balsais buvo priimtas. Tai reiškia, kad visų tautų delegacijos galės dalyvauti taikos sutarčių sudarymo pasitarimuose, bet sprendžiamąjį balsą turės tik tos valstybės, kurios su atitinkama valstybe kariauvo.

Paryžius. Graikijos atstovas siūlė svarstant vieno klausimą, aptarti drauge ir kitus tam artimus klausimus, pav. Bulgarijos sutartį svarstant, aptarti ir Graikijos sienas su Bulgarija bei Albanija. Ukrainos atstovas atsakė — „Ne“, Brazilijos — „Taip“. Atrodė, kad atskils rytai nuo vakarų. Tada Molotovas pasiūlė kompromisą, pagal kurį Kongresas turi teisę, pageidaujant bet kuriam nariui, leisti iškelti ir tokius klausimus, kurie bus susiję su svarstoma tai-

kos sutartimi. Šis pasiūlymimas visais balsais buvo priimtas.

Penktadienį pilnatis svarstys daug ginčų sukėlusį 2/3 balsų daugumos klausimą.

Dabartinė Vokietijos padėtis

Londonas. Londono radijas pateikė tokį dabartinės Vokietijos padėties komentars. Amerikiečių pasiūlytas tarpzoninis ūkinis bendradarbiavimas vakarinėse zonoje šiek tiek pagerins ūkinę padėtį. Jei tam pritartų ir Prancūzija, būtų dar geriau. Ūkinis zonų sujungimas niekam negraso. Britai norėtų, kad Prancūzija ir Rusija taip pat laikytųsi Potsdamo susitarimo, kuris numato ūkiniai nedalomo Vokietija, kad ji pati galėtų išsilaikyti. Gaminų perteklius vienoje zonoje turėtų būti išvežamas į kitas zonas, o kas atskiroms zonoms nereikalinga gali būti eksportuojama į užsienius. Nereikalingi pramonės įrengimai gali būti panaudoti reparacijų reikalam. Tuo būdu rusai 2 metus gali būti patenkinti. Bet kr dabar rusai daro, nėra numatyta Potsdamo susitarime. Taip negali būti, kad vakarų valstybės viska įveža į Vokietiją, o rusai viska išveža. Rusai daug ką nutylėjo, kas daroma jų zonoje. Taip; kad iš pradžių nebuvo galima patirti, kas ten iš tikrųjų darosi. Dabar jau visiškai paaiškėjo, kad rytinė Vokietija nori ma įjungti į Sovietų Rusijos ūkį. Ginklavimo fabrikai dirba rusų zonoje. Tuo reikalu yra negindijamų įrodymų. Dėl to Molotovas Paryžiaus konferencijoje ir nesutiko pritarti komisijai, kuri patikrintų visas 4 zonas. Jei rusai nori rytinę Vokietiją įjungti į savo ūkį, vakarų valstybėms nebolioka daugiau nieko, kaip vakarinės zonas sujungti, nes kitaip Vokietija, o drauge ir visa Europa bus padalyta į du bloku. Šie

klausimai rudenį vėl bus svarstomi.

Antibolševikinis sąjūdis

Munchenas /UP/. Pietinėje Vokietijoje ir Austrijoje veikia gerai organizuotas antibolševikinis pagrindinis sąjūdis, kurį parodo nelegalus biuletenis, pavadintas „Už tautų laisvę“. Šis biuletenis yra išspausdintas 10 kelių, leidėjas „Organizacinis laisvę mylinčių tautų komitetas“. Nėra paskelbta jokių duomenų, kokio dydžio yra ši organizacija ir kiek ji atstovauja Rytų Europos tautų. Manoma, kad ši organizacija yra stipriai remiama ukrainiečių ir kitų Rytų Europos tautų. Šio organizacijos turėtų rūpestingai ištirti JAV kariuomenę. Organizacijos biuletenis spausdinamas ir platinamas nelegaliai, tur būt, Muncheno apylinkėse. Stebėtojai yra įsitikinę, kad ši pagrindinė sąjūdis įeina buvusieji ukrainiečių ustašų /partizanų/ organizacijos nariai. Ukrainos ustašai kovojo prieš rusus bendradarbiaudami su vokiečių kariuomene ir jugoslavų ustašais. Šių ustašų dalis, buvo Dono Kazokai kovojo gen. Vlasovo daliniuose. Oficialūs asmenys yra tos nuomonės, kad toks didelis biuletenis taip gerai išleistas ir platinamas yra didelės organizacijos, bet ne tik „komiteto“ darbas. Pats biuletenis yra karštai nusistatęs prieš rusus ir Tito. Jame rašoma apie didžiųjų tautų revoliuciją, apie norimą išleisti „juodoją knygą apie bolševikų nusikaltimus“. Paltina NKVD, kad ji išžudžiusi 12.000 lenkų karininkų Katyno miškelyje ir sušaudžiusi arba ištremusi žinomus Ukrainos inteligentijos atstovus.

Biuletenis rašo, kad jis yra laisvę mylinčių tautų bloko informacijos ir propagandos organas, kuris tesia „Mūsų Frontas“, ėjusio 1940-1941, darbe Maskvos imperikalizmo pavergtosioms tautoms išlaisvinti. Biuletenis pakartotinai pabrėžia, kad šio bloko pagrindinis tikslas yra visiškas Rusijos sugriovimas. Jis sakosi, kovojęs prieš fašizmą, reakciją, bolševikų grobimus bei kapitalistinę eksploataciją.

Vienas straipsnis „Suvienytos tautos turi pakulyti Rusiją“, konstatuoja, kad Rusija buvo išgelbėta tik dėl Berlyno kvailių politinio naivumo. Toliau šiame straips-

nyje sakoma, kad sąjūdis siekia laisvų valstybių sąjungos, būtent Pabaltijo, Balkanų, Juodosios Jūros ir Kaukazo, Turkestano ir Sibiro tautų. Charakteringi straipsniai gvildena tokias temas „Gruzija kovoja prieš bolševizmą“. „Ukrainiečių sukilėlių tarpe už laisvę Jugoslaviją“. „Turkestano tautų kova“. „Požeminis sąjūdis Lietuvoje“. Viename straipsnyje „Mes kaltiname Maskvą ir Berlyną kaltinami rusai, kad jie užuot Niurnbergo teisme vaidinę kaltinotojus ir teisėjus, patys turi būti teisiami kaip nusikaltėliai.“

Kitame straipsnyje klausiamas, ar galima pagaliau tikėtis, kad bolševikai patys ramiai atsitrauktų, pav. iš Jugoslavijos, Lenkijos ir Čekoslovakijos? kas būtų jei Rusija užpultų Persiją, Turkiją, Ispaniją, Prancūziją, Italiją, Vokietiją, Indiją ir Britų Imperiją.

Kiti straipsniai aiškiai nagrinėja dabartinę okupuotos Vokietijos dalį ir klausia „Argi rusų tauta nesupranta, kad vėliau ar anksčiau visas pasaulis sukils prieš raudonąjį bolševizmą, kaip kad sukilo prieš Hitlerio raudonąjį fašizmą ir jį sunaikino? Šiuo atveju Rusijos teritorijos būtų negalėtojų okupuotos ilgus metus, panašiai kaip dabartinė Vokietija, kurio šis karas labai sunaikino, ir turės sunkiai dirbti ne tik sebet ir savo nugalėtojams.“

Naujasis teroras Pragoje /Cosmopolitan. J.A. Waxman/

Mano draugas Pragos Tribunolo teisėjas ir teisių daktaras man padavė išspausdintą anketa. „Pirmas sako jis, reikia užpildyti šią anketa, kad galėtum su manim kalbėtis mano įstaigoje“. Anketa buvo tokio turinio: „Šiuo prisiekiu savo garbe ir sąžine, kad aš nebuvau jokios fašistų organizacijos narys, nedalyvavau fašistinėje „Vlajk“ organizacijoje ir neturėjau jokių ryšių su panašiomis organizacijomis“. Šis pasižadėjimas atstoja formalio priesaiką. Aš jį pažinojau daugiau kaip 20 metų. Kartu lankėme mokyklą ir Universitetą. Kada čekų armija 1938 m. gegužės mėn. staiga buvo mobilizuota stadiyti galimiems vokiečių kariniams veiksams, mes drauge tarnavome vienojo kuopoje. Kartu pergyven-

mo dramatinės ano meto dienas.

Tai gi dabar pasirašiau šią ankotą ir nieko neboklausiau. Pasitikėjimas šių dienų Europoje nebvertinamas. Mano bičiulis prėmė ankotą ir ją padėjo į dėžutę: „Atsiprašau, bet Advokatų Taryba įsakė, kad tokios ankotos yra būtinos. Tu negali sau įsivaizduoti, kaip dabar mes turime pargyventi. Net dabar, kol sėdi pas mane, jie jau žino tavo pavardę. Jie nuolat mano sėka“ – ir, čia nutrūko jo balsas... „Jie taip pat sėka visus, kurie užsina pas mane“. Bičiulio balsas mano pritronkė. Ją girdėjosi nevilties šauksmas. Neišskentes paklausiau jo, kas gi yra pagaliau „tie“?

Mano draugas priėjo prie lango. Atsargiai praskleidė užuolaidą ir tiriančiai apsižvalgė, ar kas jo golvėje nepastebėjo. Jo veidas buvo įtemptas ir pilnas baimės. VISOJE ČEKOSLOVAKIJOJE AŠ MAČIU vien tokius pat baimingus ir įtemptus veidus. Man buvo tikras smūgis. Aš prisiminiau Čekoslovakiją dar gerokai prieš II-jį Pasaulinį Karą. Joje gyvenimas pulsavo ir buvo panašus į JAV gyvenimą. Kiekvienas galėjo olgtis, kaip norėjo, skaityti įvairiausius laikraščius, dalyvauti politinėse partijose, kelti ir važinėti, kur tik norėjo, rašyti laiškus, kurie nebuvo cenzūruojami. Taip pat švelniai buvo galima kritikuoti vyriausybę.

Paskui atėjo Müncheno katastrofa, vėliau vokiečiai ir pagaliau baimė. Vokiečių jau nebėra, jų grobuoniškos Waltherrschafts svajonės dinga kaip dūmai, bet baimė atėjo ir vėldo čekus. Žmonių veiduose jų matote tik baimę. Prieš pradėdami su jumis kalbėti, jie apsidairo ir žiūrį, ar kas nemato, tuomet jie pradeda šnabždėti, nuleidę akis, nors ir esi jų draugas.

Mano draugas, teisėjas, atsisuko nuo lango ir aš paklausiau. „Kas yra „tie“ „jie“? Kas tavo sėka.“

„Oi, pavadinimas nesvarbu“, jis atsakė. „Dabar jie vadinasi NKVD ar, be rusų slaptoji saugumo policija. Anksčiau jie vadinosi OGPU. Tik vardai keičiasi, o esmė ta pati“. Mano draugas, buvęs anksčiau drąsus ir savimi pasitikintis, o dabar baugštus...

Čekai bijo slaptosios rusų policijos. Jie laukė rusų kaip išvaduo-tojų, bet ne užkariautojų. Čekoslo-

vakijos patriarchas Masaryko cred do buvo draugystė su Rusija. Jo tomis pėdomis sekė ir Benešas, jo mokinys.

Jis 1943 m. pasirašė Kremliuje draugiškumo pakta su Rusija, kuris turėjo būti Čekoslovakijos saugumo pagrindą.

Benešas tuomet buvo laikomas vieninteliu ne rusu Europoje, kuriuo Stalinas pasitikėjo. Gal būt, Stalinas ir dabar Benešą pasitikį, bet jo NKVD nepasitikį čekais. Rusai olgiasi su jais taip grubiai ir kietai, kaip ir su savo tradiciniais priešais: vengrais, rumunais ir lenkais. Vro bėsiu, bet Čekijoje viešpatuoja baimė. Čekus sėka rusai profesionalai Kreugoriai be jokios atodairos taip, kaip ir visos tautos, patekusias į rusų valdžią. NKVD padaro jokio skirtumo tarp draugo ar priešo, nes jai visi yra Sovietų Sąjungos priešinai, kuriuos reikia prašalinti. Rusai savotiškai suprantą demokratiją, jie visai nesigilina ir negerbia čekų idealų, dėl kurių jie 6 metus kovojo. Čekistai pradėjo pul-ti Čekoslovakijos demokratiją ir ją naikinti. Jie net pradėjo likviduoti čekų armiją, viena iš sąjunginių tautų armijų.

Šių dienų čekų armija susido-da iš trijų pagrindinių vienetų: 1. daliniai, kurie drauge kovojo su rusų armijos priešakiniais daliniais. 2. čekų aviacija ir žemų myno kariuomenė, kuri kovojo vakarų Sąjungininkų pusėje. ir 3/ tie daliniai, kurie sudarė pagrindžio slaptąją armiją ir veikė Čekoslovakijoje „vadinamoji naftalino armija“, arba „pilkosios kandys“. Reikia pažymėti, kad „pilkųjų kandžių“ daliniai dažnai daugiau rizikavo vokiečių okupacijos metu, negu kariai pirmose fronto linijose.

Vienas mano draugų, čekų armijos atsargos karininkas buvo pašauktas į aktyviają karą tarnyboje per Pragos revoliuciją /1945.V.5 d./. Vėliau jis gavo paskyrimą į može rytinės Bohemijos miestelių vyriausiojo adjutanto įstaigą. Jis beveik niekuomet nematė slap-tų dokumentų, bet pats buvo visą laiką sekamas: paskui jį kaip šešolis vaikščiojo du buvusieji gen. Svobodos čekų brigados, ko-

vejusios Rusijoje, karininkai. Po trijų savaitių mano draugas buvo perkeltas į slaptąjį skyrį. Jo naujos pareigos buvo tokios: jam reikėjo tvarkyti keliomųjų ir aukštesni laipsni karininkų sąrašai ir raustis jų pračities gyvenime. Visi šie karininkai be išimties priklausė "kanėžių" brigadai. Kiekvienas turi užpildyti anketa. Idomiusi klausimai buvo: 1. ar karininkas dalyvavo pagrindiniame patrijotiniame sąjūdyje? 2. ar iš jo buvo reikalaujama kovoti už Čekoslovakijos ribų. Ar jis atsisakė vykdyti? 3. Ar jis tiesiogiai ar netiesiogiai padėjo išdavikams bei kolaborantams? b.d.

Trumpos žinios

- Vašingtonas. Sejunginių Tautų pilnatos posėdžio dienotvarkėje jau įrašytas Australijos pareiškimas dėl veto teisės panaikinimo ir naujų narių priėmimo klausimas.

- Maskva. Gen. Vlasovas, kuris 1943 m. etais suorganizavęs logioną kovojo vokiečių pusėje, dėl valstybės išdavimo nuteistas mirti. Taip pat mirti nuteista ir 11 jo bendradarbių.

- Frankfurtas. Amerikiečių katinė valdžia pareiškė, kad ji siekia Vokietijos ūkinio suvienijimo. Be to Vokietija ūkiškai galinti visiškai susmukti. Iki šiol panaudotų priemonių esą per mažai. Atėjęs laikas Vokietijos okupacine politika pakeisti.

- Londonas. Ketvirtadienį žem. Rūmuose Cripps kalbėjo Palestinos klausimu. Britų vyriausybė siūkian-ti sutaukyti žydus su arabais, kad vių, kurio atlieka tarnyba už tē-jio galėtų bendradarbiauti. Pales-tinos padalijimas būtų per aštrus sprendimas. Dabar gana sunku it-raukti žydus ir arabus į bendrą darbą. Būtų gera, kad ir kiti kraš-tai priimtų žydus. Dabar esą svar-stomai planai žydams apgyvendinti Pietų Amerikoje.

- Londonas. UNRROS Taryba pir-madienį susirinko Ženevoje. UNR-Ros nariais priklauso 47 valsty-bės. Iki šiol JAV UNRROS reikalams išleido 675 mil. ir Britanija 155 mil. svarų. Britanija minėtam rei-kalui išleidžianti 2 % visų valstybės pajamų.

- Londonas. Sovietai atmetė ir antrąjį britų pasiūlymą Vengri-jos ūkiui atstatyti. Rusų nota at-metė tvirtinimus, kad dėl dabarti-

nių Vengrijos ūkinį sunkumų esą ti kalta Rusija.

- Telavivas. Čia surastas iki šiol didžiausias žydų teroristų ginklų sandėlis. Sandėlis buvo įrengtas didžiosios sinagogos rūsyje. Rasta daug minosvaidžių ir munivijos.

- Londonas. Socialistų vieny-bės partijos vadai Picckas ir Grotewohlis, pagal britų įstaigų leidimus, iš Berlyno atvyko į britų zoną ir čia važinėdami ska-tė agitacines paskaitas. Leidi-mai jiems buvo duoti abipusiu britų ir rusų zonų įstaigų susi-tarimu. Kadangi rusų įstaigos ne-davė leidimų asmenims iš britų zonos nuvykti į rusų zoną, todėl britai Picckui ir Grotewohlui duotus leidimus atšaukė ir minė-tąjį susitarimą paskelbė negalio-jančiu.

- Londonas. Britų karo minis-tras žem. Rūmuose pareiškė, kad britų kariams tam tikromis sąly-gomis leidžiama tuoktis su vokie-tėmis. Tačiau šį kartą potvarkis yra paskelbtas 2 mėn. anksčiau negu po pirmojo pasaulinio karo.

- Berlynas. Britų zonoje mai-tinimo, žemės ūkio ir žuvininkys-tės reikalų tvarkymas pavedamas vokiečių įstaigoms.

- Munchenas. Ketvirtadienį vyr. UNRROS direktorius La Guardi atvyko į Muncheną. Jis pareiškė, kad noris aplankyti visas išvioletovintų asmenų stovyklas.

- Vašingtonas. Trumanas pasi-rašė įstatyme, kuriuo suteikiama JAV pilietybė vaikams tų karoi-ti sutaukyti žydus su arabais, kad vių, kurio atlieka tarnyba už tē-jio galėtų bendradarbiauti. Pales-vynės krašto ribų.

- Sidnėjus. Rugsėjo 28 d. Aus-tralijoje įvyksta visuotiniai rinkimai. Tai pračia proga įvyks ir referendumas dėl didesnės galios suteikimo centrinei vyriau-sybei.

- Londonas. Iš buvusios vidur-žemio srities lenkų armijos, kuri drauge kovojo su Kanados kariniais bus atrinkta 4000 ūkininkų ir įkurdiama Kanadoje.

Margasis mūsų gyvenimas Visuomenės dėmesiui

Pakartotinai pranešu, kad kun-go Petro DAUGINČIO pirmosios šv. Mišios bus laikomos rugpjūčio mėn. 4 d. 10 valanda Oberföhringo ba-nyčioje.

Lohogrino stovyklos klebonas